

Quốc tế bình luận Biển Đông

Sự trở lại của Hoa Kỳ tại Đông Nam Á trong lúc Trung Quốc ngày càng bành trướng cho thấy có thể có sự tranh chấp quyên lĩnh giữa hai cường quốc thế giới trong tương lai gần.

Hàng không mẫu hạm USS George Washington. (Hình: Mate Second Class Robert Catalano/US Navy)

Hiện nay, Trung Quốc ngang nhiên chiếm quyên tại 80% Biển Đông trong đó có hai quần đảo Hoàng Sa và Trường Sa tiềm tàng nhiều nguy cơ bùng nổ và đang có tranh chấp với một số nước trong khu vực ASEAN, trong đó có Việt Nam.

Tại hội nghị an ninh khu vực có tên The Shangri-La Dialogue tại Singapore hồi Tháng Sáu năm nay, Bộ Trưởng Quốc Phòng Mỹ Robert Gates đã nói: “Lợi ích an ninh và kinh tế của Hoa Kỳ gắn liền với Châu Á. Chính sách của Mỹ rất rõ ràng: sẵn sàng đồng hành, hỗ trợ hàng hải và tự do phát triển kinh tế mà không buộc các nước là đối tác chiến lược và đồng minh duy trì. Chúng tôi không đứng về phía nào, nhưng chúng tôi phải kiên trì hành động sẵn sàng vũ lực và hành động để các nước tự do hàng hải.”

Tội mới hiện nay an ninh khác có tên ASEAN Regional Forum, tổ chức tại Hà Nội vào đầu tháng Bảy năm nay, Bộ Trưởng Ngoại Giao Mỹ Hillary Clinton đã tuyên bố: “Hoa Kỳ, như những quốc gia khác, có quyền lợi quốc gia gần gũi với họ do hàng hải tại Châu Á và tôn trọng luật biển quốc tế tại Biển Đông.

Chúng tôi chia sẻ quyền lợi này không chỉ với các nước ASEAN hoặc các nước tham dự hiện nay, mà với tất cả các nước có biển khác và cộng đồng thế giới. Hoa Kỳ ủng hộ mọi giải pháp ngoại giao hợp tác giữa các bên để giải quyết vấn đề đang tranh chấp. Chúng tôi phản đối bất cứ hình thức đe dọa hoặc sử dụng vũ lực của bất cứ quốc gia nào.”

Cho tới nay, thế giới chưa biết Mỹ sẽ thất bại hay không tại Biển Đông trong những ngày tới.

Tuy nhiên, sự hiện diện của hàng không mẫu hạm USS George Washington, mới trong những con tàu lớn nhất của Mỹ, tại Biển Đông, biển Nhật Bản, cũng như chuyến thăm Việt Nam của khu trục hạm USS John McCain và nhiều hoạt động khác giữa hai quốc gia cựu thù làm nhiều nhà phân tích chú ý.

Thông điệp cho Trung Quốc

Sự hiện diện tích cực của Hải Quân Mỹ tại Biển Đông cho thấy Washington muốn gửi một thông điệp rõ ràng rằng họ sẵn sàng cho Bắc Kinh.

Nhà báo Margie Mason, của hãng thông tấn AP, khi thăm con tàu này hôm 8 Tháng Tám viết rằng: “Siêu hàng không mẫu hạm của Mỹ đến đây để gửi đi thông điệp rằng 'Trung Quốc không phải là quốc gia độc duy nhất trong vùng.'”

Nhà báo Gordon Chang của báo Forbes còn đi xa hơn. Hôm 6 Tháng Tám, ông viết trên tờ báo này như sau: “Và thông điệp đó là gì? Mỹ dù nhiều quan chức Mỹ sẽ không bao giờ nói công khai ra như thế, nhưng họ muốn chuyển tới để hiểu gì đó giữa những dòng chảy này: ‘Chúng tôi hy vọng quý vị (Trung Quốc) hiểu rằng chúng tôi đã nhận được những đòi hỏi không bao giờ chấp nhận được của quý vị và giờ chúng tôi đang chấp tay vào một quý vị đó. Chúc một ngày tốt lành!’”

Việt Nam dè dặt

Hà Nội và vn dè dặt vs sđ hiđn đđn cđ a Mđ vì không muđn làm phđt lòng Trung Quđc, mđt nđđc đđn sát nách vs i mình, mđc dù trong thâm tâm rđt muđn có sđ cân bđng giđa các cđđng quđc trên Biđn Đông.

Đô Đđc Robert Willard, chđ huy trđng hđm đđ i Thái Bình Đđng, đđ i cuđc hđp báo đ Manila, Philippines, kêu gđ i các quđc gđa Đông Nam Á nên gđa tăng trang bđ quân sđ đđ bđ o đđm an ninh trong vùng. (Hình: Ted Aljibe/AFP/Getty Images)

Nhà báo Margie Mason đđn đđ i gđáo sđ nghiđn cđu lâu năm vs Viđt Nam, Carlyle Thayer, nói: “Viđt Nam không đđng hđ kiđm chđ Trung Quđc, nhđng giđng nhđ phđn đđn các nđđc ASEAN khác, hđ muđn thđy có các siêu cđđng khác hiđn đđn cân bđng đđn nhau.”

Cũng theo Giáo Sĩ Thayer: “Không phải tình thế nào cũng nhìn thấy Việt Nam muốn Hoa Kỳ hiện diện trong khu vực để cân bằng lực lượng với Trung Quốc.”

Ký giả Kelly Currie của tuần báo Weekly Standard hôm 6 Tháng Tám, 2010 cho rằng: “Khu vực (Biển Đông) cần những người bên ngoài các quốc gia khác có thể dựa vào, bởi vì Trung Quốc sẽ tiếp tục hiện diện ở đó.”

Phát biểu với BBC tại Hà Nội, nhà nghiên cứu Trung Quốc Doreen Danh Dy nói: “Việt Nam Hoa Kỳ quay trở lại Biển Đông là quyết định đáng hoan nghênh.”

Tuy nhiên, ông Dy cũng cảnh báo: “Việt Nam không nên xem thông tin thái độ của phái diều hâu ở Trung Quốc.”

Ông Dy từng là đồng sĩ Việt Nam tại Bắc Kinh trong nhiều năm.

Cùng chung vai chung sức

Những gì xảy ra Biển Đông, một khác cho thấy Hoa Kỳ không muốn “đón thông tin tức mã” trong việc báo động an ninh trong khu vực.

Trong một cuộc họp về an ninh đồng khu Mỹ-Philippines, tại thành phố Manila hôm 18 Tháng Tám, Đô đốc Mỹ Robert Willard, chủ trì thông tin họp tại Thái Bình Dương, sau khi thông tin về hiện diện của Mỹ tại Biển Đông đã yêu cầu các quốc gia trong vùng nên trang bị vũ khí để báo động an ninh cho chính mình.

Ông nói: “Một điều rõ ràng quan trọng là các nước trong vùng nên dựa vào sức mạnh quân sự và mua thiết bị quân sự để báo động và lãnh hội của mình. Đây là phương cách để phòng ngừa, không cho phép bất cứ tình huống nào trong khu vực dẫn đến chiến tranh.”

Hôm Thứ Tư, 25 Tháng Tám, vừa qua, nhật báo The China Post, xuất bản tại Hongkong, trích dẫn lời quan chức ngoại giao Bắc Kinh cho rằng Hoa Kỳ hiện đang bế tắc trong hai cuộc chiến Iraq và Afghanistan đang thổi bùng đốm lửa với khó khăn kinh tế và ngân sách, sẽ dẫn đến việc giảm chi phí quốc phòng.

“Bộ Trưởng Ngoại Quốc Phòng Mỹ Robert Gates mới đây nói rằng mặc dù ngân sách quốc phòng tăng khoảng 1% hoặc 2% mỗi năm, điều này vẫn không đủ để duy trì lực lượng quân sự Mỹ hiện nay, mà lực lượng đòi hỏi ngân sách quốc phòng phải tăng từ 2% tới 3% mỗi năm,” nhật báo The China Post viết.

Phản ứng của Trung Quốc

Về phía Trung Quốc, sau một thời gian ngắn im lặng, đã bắt đầu cho thấy họ khó chịu, cho rằng Việt Nam đang “âm mưu” lợi dụng sự hiện diện của Hoa Kỳ.

Nhật báo The China Post đã trích lời bà Khổng Du, phát ngôn viên Bộ Ngoại giao Trung Quốc, cảnh cáo Việt Nam có các cuộc tập trận với Hoa Kỳ trong thời gian qua và nói rằng họ “không tốt cho sức khỏe của họ.”

“Việt Nam đang ở trong tình trạng 'mong manh nhẽo' với nhiều nguy cơ đến từ mọi phía,” nhật báo The China Post trích lời đại diện Bộ Ngoại giao Trung Quốc nói.

“Việt Nam,” bà Khổng Du cảnh cáo, “đang làm cho người Trung Quốc không hài lòng,” theo nhật báo The China Post.

Nhà nghiên cứu Douglas Paal của The Carnegie Endowment for International Peace, một tổ chức phi chính phủ nghiên cứu quan hệ quốc tế có văn phòng tại Washington, DC, giải thích: “Tôi nghĩ Trung Quốc sẽ nhanh chóng nhận ra ý đồ của Mỹ. Nhưng không ai nghĩ rằng Bắc Kinh sẽ im lặng và để vấn đề này trôi qua.

Vấn đề ở đây là Trung Quốc sẽ đi u chu nh v th c a h nh th nào trong nh ng ngày t i s là m t n d cho th y u tiên c a h là gì và làm th nào h có th cân b ng l c l ng trong khu v c.”

V h ng không m u h m USS George Washington, bà Kh ng Du còn th ng th ng nói: “Hà N i có th đánh giá quá cao kh năng b o v c a M . N u Trung Quốc và Vi t Nam giao chi n, không có chi c hàng không m u h m nào c a b t c qu c gia nào có th b o đ m an ninh cho Vi t Nam.” Nh t báo The China Post trích ti p l i c a bà Kh ng Du.

Bà còn “c v n” Vi t Nam nên “t b o t ng là mu n làm gì thì làm t i Bi n Đông d i s b o v c a h i quân M .”

Xung đ t khó x y ra

Các ho t đ ng nêu trên rõ ràng làm Bi n Đông “đ y sóng,” nh ng nhi u ng i cũng hoài nghi có m t cu c xung đ t x y ra gi a M và Trung Quốc ho c gi a các qu c gia trong vùng.

Ti n Sĩ Richard Cronin, giám đ c ch ng trình Đông Nam Á thu c Vi n Chi n L c Stimson, Hoa K , trong m t cu c ph ng v n c a BBC, gi i thích: “Đ ng l c tranh ch p t i Bi n Đông không ph i là k v ng vào ngu n l i thiên nhiên t i đây, mà là các y u t khác nh ch quy n, tham v ng, lòng t hào dân t c. Tôi không cho r ng s có x y ra đ ng đ vũ l c l n t i Bi n Đông vì lý do năng l ng.”

“Vi c s d ng quân s , n u có, s liên quan nhi u h n t i an ninh, xung đ t l i ích gi a các qu c gia Đ ng l c l n nh t cho s tham gia c a Hoa K là ti p c n quân s và hàng h i trong khu v c.

Căng th ng M -Trung b t ngu n t nh ng v n đ r ng l n h n là v n đ Bi n Đông. Đó là các v n đ v đ a chính tr , ai s giành ph n quy t đ nh trong các lĩnh v c th ng m i, đ u t ,” ông Cronin nói ti p.

Liều ASEAN có thể đoàn kết?

Sau những ngày tháng sôi động, có thể Việt Nam, và nhiều quốc gia ASEAN, bắt đầu nghĩ cách để tận dụng sự hiện diện của Hoa Kỳ trong khu vực.

Nhà báo Chua Chin Hon, trưởng văn phòng tại Hoa Kỳ của nhật báo The Straits Times (Singapore) hôm 7 Tháng Tám viết: “Những cuộc i cùng, đây là một cuộc thử nghiệm cho các nước ASEAN. Sau khi hai cường quốc 'nhảy tango' với nhau, liệu các nước ASEAN có đoàn kết được để cùng nhau chống Trung Quốc hay lại bị 'tan hàng' vì áp lực của quốc gia lớn nhất Châu Á này.”

Về phía Mỹ, rõ ràng họ muốn xác định những gì Bộ Trưởng Gates, Bộ Trưởng Clinton và Đô đốc Willard nói.

Trong một cuộc họp báo mới đây, Bộ Trưởng Ngoại Giao Philippines Alberto G. Romulo nói không cần sự hiện diện của Mỹ trong vùng và các tranh chấp tại Biển Đông nên giải quyết song phương theo quy tắc đang xảy ra giữa các nước trong khu vực, một mục tiêu mà Trung Quốc vẫn theo đuổi bấy lâu nay.

Sự hiện diện của Mỹ là cần thiết

Nhật báo The Straits Times trích lời ông Ernest Bower, một chuyên gia về Đông Á tại The Centre for Strategic and International Studies, nói rằng chính quyền Tổng Thống Barack Obama muốn có một cam kết tại Biển Đông.

Ông giải thích: “Nếu quý vị làm yên lòng nhai vụn và làm Trung Quốc khó chịu rồi bắt đi thì có lẽ không thoải mái được. Thật sự mà nói, hiện đã có đầy đủ sức ép, nhất là với hành động của Trung Quốc gần đây, để Hoa Kỳ nắm vai trò lãnh đạo tại Biển Đông vào lúc này.”

“Cho tôi nay, tôi không thấy quốc gia ASEAN nào để can đảm đi đầu trong nỗ lực chống lại

sẽ bành trướng bá quyền tại Biển Đông trong tình trạng 'trâu bò húc nhau ruồi muỗi chết,'" ông Ernest Bower nói thêm, hàm ý rằng nếu Trung Quốc và Hoa Kỳ xung đột, các quốc gia xung quanh Biển Đông sẽ lãnh hậu quả.

Dù sao, những gì xảy ra tại Biển Đông trong những ngày qua rõ ràng làm Việt Nam hài lòng.

Ông Ed Ross, chủ tịch Bộ Trưởng Ngoại Quốc Phòng Mỹ, trong bài viết "Hoa Kỳ và Việt Nam: Cần đầu tư để cứu Trung Quốc," trên trang web của báo The Daily Caller hôm 27 Tháng Tám, viết: "Trong khi vận theo mô hình kinh tế thành công của Trung Quốc và chia sẻ những quan tâm của mình với Mỹ và các nước ASEAN liên quan đến tranh chấp ở Biển Đông, Việt Nam vẫn không muốn khiêu khích láng giềng phương Bắc của mình."

"Những Việt Nam rõ ràng trên trường sẽ trở lại với Mỹ," theo ông Ed Ross.